

Vergaderjaar 2012–2013

33 400 VI

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Veiligheid en Justitie (VI) voor het jaar 2013

Nr. 76

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 december 2012

Tijdens het AO van 3 februari 2011 (Kamerstuk 32 500 VI, nr. 85) heb ik u toegezegd inzicht te geven hoe vaak een beroep wordt gedaan op de verschillende vormen van anonimiteit in het strafproces. Daartoe heb ik het WODC opdracht gegeven onderzoek te laten uitvoeren. Bijgaand bied ik u het eindrapport van dit onderzoek aan, getiteld *Anonimiteit in het strafproces*.¹ In dit onderzoek zijn regeling van art. 190 lid 3 van het Wetboek van strafvordering (de zogeheten beperkt anonieme getuige) en de regeling van art. 226a van het Wetboek van strafvordering (de zogeheten bedreigde getuige) onderzocht. Andere vormen van anonimiteit in het strafproces, te weten domiciliekeuze en meld misdaad anoniem, zijn reeds eerder onderzocht. De meest recente vorm van anonimiteit, aangifte onder nummer, is nog niet onderzocht, omdat dit pas per 1 oktober 2012 mogelijk is.

De huidige mogelijkheden zijn:

- *domiciliekeuze*: de aangever krijgt de keuze in het proces-verbaal een ander adres (bijv. van werkgever of politiebureau) op te laten nemen dan het feitelijke huisadres.
- *aangifte onder nummer*: in plaats van naam en adres van de aangever wordt het proces-verbaal onder nummer opgemaakt.
- *beperkt anonieme getuige* (art. 190 lid 3 Sv) vragen naar de identiteit van de getuige worden niet toegestaan; oproeping ter terechtzitting blijft mogelijk.
- *bedreigde getuige* (art. 226a Sv) de getuige krijgt een bijzondere status, diens identiteit wordt verborgen gehouden en hij of zij heeft aanspraak op niet hoeven te verschijnen ter terechtzitting.
- *Meld Misdaad Anoniem*: M. is de meldlijn waar mensen anoniem informatie kunnen geven over ernstige misdaad en daarmee een bijdrage leveren aan de veiligheid van hun eigen omgeving. M. stuurt de anonieme meldingen door naar partners, waaronder de politie en andere opsporingsdiensten.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Aangifte door de werkgever is ook een vorm die extra afscherming van een slachtoffer of getuige kan inhouden, maar is op zichzelf geen vorm van anonieme aangifte. Als de werkgever aangifte doet, zullen diens gegevens in het proces-verbaal worden opgenomen. De gegevens van de werknemer in bepaalde gevallen geanonimiseerd worden opgenomen in het proces-verbaal, bijvoorbeeld onder domiciliekeuze of onder nummer.

De zogeheten *afgeschermdde getuige* (art. 226n Sv) is wel een anonieme getuige, maar hiermee wordt uitdrukkelijk bedoeld op personen die over AIVD-informatie beschikken. Omdat deze regeling niet voor burgers beschikbaar is, is deze niet betrokken in de evaluaties

Gebruik in de praktijk

- *domiciliekeuze*: uit eerder onderzoek van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV)¹ blijkt dat domiciliekeuze inmiddels tot de standaardprocedures van de politie behoort. Bij agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak is de afspraak dat de politie altijd domiciliekeuze aanbiedt. De politie leeft deze afspraak goed na. Uit het dossieronderzoek van de IOOV blijkt dat slachtoffers in tweederde van de dossiers kiezen voor het werkadres als adres. Van de mogelijkheid tot domiciliekeuze wordt dus ruim gebruik gemaakt.
- *aangifte onder nummer*: aangifte onder nummer is pas per 1 oktober jl. mogelijk. Evaluatie van deze regeling volgt in 2013.
- *beperkt anonieme getuige* (art. 190 lid 3 Sv) Uit bijgaand onderzoek blijkt dat deze regeling weinig wordt toegepast, omdat slechts weinig situaties zich lenen voor deze regeling. Naar schatting werd de regeling voor de beperkt anonieme getuige 83 keer toegepast in 2011. Zodra de situatie zich leent voor deze regeling, wordt de status over het algemeen ruimhartig toegekend, zo blijkt uit het onderzoek. Bovendien wordt de beperkt anonieme getuige in de praktijk slechts zelden ter zitting verhoord.
- *bedreigde getuige* (art. 226a Sv) Uit bijgaand onderzoek blijkt dat deze regeling weinig wordt toegepast, veelal bij gewelds- en drugsdelicten. Naar schatting werd de regeling voor de bedreigde getuige negen keer toegepast in 2011. De belangrijkste reden voor het niet toekennen van deze status is dat de rechter-commissaris zich niet in staat acht de anonimiteit te waarborgen. Vaak blijken in deze zaken andere veiligheidsmaatregelen geschikter. De verklaring van de bedreigde getuige heeft doorgaans weinig bewijswaarde en wordt slechts benut voor steunbewijs. Dit komt omdat:
 - de verklaringen doorgaans erg algemeen zijn (meer details zouden de identiteit van de getuige onthullen)
 - de betrouwbaarheid van de getuige niet getoetst kan worden (de zittingsrechter doet niet zelf het verhoor)
 - de verdediging geen compensatie kan worden geboden voor het inperken van het bevragsingsrecht (dit is een eis van het EHRM)
- *Meld Misdad Anoniem*: de meest recente halfjaarcijfers van de Stichting M. zijn van 8 augustus jl. Daaruit blijkt dat de meldingen met 17 % zijn gestegen ten opzichte van dezelfde periode het jaar ervoor. M. ontving 7 404 meldingen in het eerste halfjaar van 2012. In de tien jaar van het bestaan heeft M. 119 539 behandelbare meldingen gekregen, hetgeen ten minste heeft geresulteerd in 13 326 aanhoudingen (blijkens 30% terugkoppeling van de resultaten door de politie).

Vervolg

Van domiciliekeuze en Meld Misdad Anoniem wordt ruim gebruik gemaakt. Van de beperkt anonieme getuige en de bedreigde getuige wordt slechts op kleine schaal gebruik gemaakt, omdat slechts weinig

¹ Brief van de ministers van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties d.d. 11 mei 2011 (Kamerstuk 32 500 VI, nr. 100).

situaties zich lenen voor deze regelingen. Dit komt onder meer omdat deze regelingen snel raken aan de beginselen van een eerlijk proces, waarbij recht moet worden gedaan aan de rechtmatige belangen van de verdediging, het slachtoffer en de getuige. Omdat er naar mijn mening nog een gat zat tussen de lichtste variant van anonimiteit (domiciliekeuze) en de zwaarste varianten van anonimiteit (de beperkt anonieme getuige en de bedreigde getuige) heb ik per 1 oktober 2012 ook de mogelijkheid van aangifte onder nummer in het leven geroepen. Over de vorm en inhoud van deze regeling bent u per separate brief geïnformeerd.¹ De regeling aangifte onder nummer wordt in 2013 geëvalueerd.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten

¹ Brief van de Minister van Veiligheid en Justitie van 5 september 2012 over aangifte onder nummer (Kamerstuk 29 282, nr. 168).